

Światowy Dzień Zdrowia 7 kwiecień 2014

Choroby Wektorowe

7 kwietnia 2014 roku obchodzimy Światowy Dzień Zdrowia. Tematem przewodnim są choroby przenoszone przez wektory.

Światowy Dzień Zdrowia obchodzony jest każdego roku 7 kwietnia, aby uczcić rocznicę powstania Światowej Organizacji Zdrowia w 1948 roku. Co roku jest wybierany temat przewodni z zakresu zdrowia publicznego, który w danym okresie wymaga szczególnej uwagi. Obchody Światowego Dnia Zdrowia stwarzają możliwość podjęcia wielu działań, których efektem jest poprawa stanu zdrowia ludzi.

Wektory to organizmy, które są przenosicielami patogenów lub pasożytów. Poprzez wędrówkę i kontakty z otoczeniem przenoszą groźne drobnoustroje na inne organizmy, często na ludzi. W ten sposób mogą wywołać choroby, które zagrażają życiu lub zdrowiu człowieka.

Przykładem wciąż groźnej choroby pasożyticznej jest:

1. Malaria: (zwana inaczej zimnicą) jest śmiertelną chorobą pasożytniczą, przenoszoną na człowieka poprzez ukłucie zainfekowanego komara.

Jest to choroba o gwałtownym przebiegu. Występuje w ponad 100 krajach świata. Są to przede wszystkim obszary tropikalne takie jak: Afryka Subsaharyjska, Ameryka Środkowa i Południowa, Azja i wyspy Pacyfiku.

Kraje te odwiedza ponad 125 milionów turystów rocznie, a około 30 tysięcy z nich wraca zarażonych zarodźcem malarii.

Objawy choroby - gorączka, uczucie rozbicia, bóle mięśni, głowy i bardzo złe samopoczucie - pojawiają się, gdy dochodzi do rozpadu krwinek czerwonych zakażonych przez pierwotniaki.

Profilaktykę przeciwmalaryczną stanowi: zabezpieczenie posłania na noc moskitierą, najlepiej spryskaną środkiem owadobójczym, stosowanie środków odstraszających owady (repelentów) na ubranie i odkryte części ciała, odpowiedni ubiór (najlepiej długie spodnie i bluzka z długim rękawem) oraz profilaktyczne stosowanie leków na malarię (chemioprolaktyka), które chronią przed ciężkimi postaciami choroby, gdy dojdzie do zarażenia.

2. Bolerioza: (krętkowica kleszczowa, choroba z Lyme) jest chorobą zakaźną wywoływaną przez bakterię *Borrelia burgdorferi*. Istnieje wiele gatunków *Borrelia* rozpowszechnionych na całym świecie mogących wywoływać boreliozę. W Europie najważniejsze gatunki mogące wywołać zakażenie to: *Borrelia burgdorferi* (sensu stricto), *Borrelia afzelii* i *Borrelia garinii*.

Kleszcz (*Ixodes ricinus*) pasożytuje na zwierzętach dziko żyjących w lesie: gryzoniach, jeleniach, dzikach i innych ssakach oraz ptakach. Zwierzęta te są rezerwuarem *Borrelia burgdorferi*. Kleszcz, żywiąc się ich krwią, zakaża się bakterią. Wówczas sam staje się źródłem zakażenia. Przebywając w miejscach występowania kleszczy, głównie w lasach, człowiek staje się potencjalnym żywicielem kleszcza. Do zakażenia dochodzi w konsekwencji przeniesienia bakterii na człowieka przez zakażonego kleszcza.

Odsetek kleszczy zakażonych w Europie zależy od regionu i waha się od 3 do 34%. Poza krętkami *Borrelia* kleszcze mogą przenosić również inne choroby m. in. wirusa odkleszczowego zapalenia mózgu.

Czasami początek choroby przebiega bezobjawowo. Bakteria może wejść w stan utajenia, wówczas mimo istnienia zakażenia nie obserwuje się żadnych objawów klinicznych. Stan taki może w każdej chwili przejść w aktywną postać choroby.

Objawy ogólne: złe samopoczucie, objawy grypopodobne, zmęczenie, bóle mięśniowo-stawowe, gorączka.

skórne: charakterystyczna zmiana skórna rozprzestrzeniająca się koncentrycznie wokół miejsca ugryzienia kleszcza, tak zwany „rumień wędrujący”. Pojawia zwykle kilka dni po ukłuciu kleszcza. Utrzymuje się od kilku dni do kilku miesięcy.

neurologiczne: zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, bóle głowy, sztywność karku, porażenia nerwów (najczęściej twarzy), bóle korzeniowe (tzw. „korzonki”), zaburzenia czucia, zapalenie mózgu.

stawowe: obrzęki i bóle stawów (zwykle zajęte są duże stawy: kolana, barki, łokcie).

sercowe: zaburzenia rytmu serca, kardiomiopatia

Nie ma szczepień p/boleriozie.

3. Wirusowe kleszczowe zapalenie mózgu –(KZM) jest chorobą ośrodkowego układu nerwowego przenoszoną przez kleszcze Ixodes. Okres wylegania KZM wynosi od 4 do 28 dni, średnio 7 – 14 dni. W diagnostyce uwzględnia się badanie płynu mózgowo-rdzeniowego uzyskanego w wyniku nakłucia lędźwiowego. Zaleca się szczepienia ochronne szczególnie osobom przebywającym i pracującym na terenach endemicznych oraz swoistą ochronę przed kleszczami. Najlepszą metodą prewencji przed chorobami odkleszczowymi jest unikanie kontaktu z kleszczami, a w przypadku ukąszenia szybkie i prawidłowe usunięcie go ze skóry. Główne zalecenia profilaktyczne sprowadzają się do noszenia odpowiedniego ubioru podczas ekspozycji na kleszcze: zakładanie koszul z długimi rękawami, długich spodni i zakrytych butów, stosowanie nakrycia głowy, unikanie wypraw z rejonu gdzie jest dużo kleszczy, stosowanie środków odstrasżających kleszcze, sprawdzanie obecności kleszczy na powierzchni ciała po pobycie w lesie, zwłaszcza w zgięciach stawowych, głowie, rękach, nogach, pachwinach.

Podczas Światowego Dnia Zdrowia 2014 chcemy zwrócić uwagę by:

- Rodziny mieszkające na obszarach najbardziej zagrożonych miały wiedzę jak należy się chronić przed tymi chorobami;
- Władze odpowiedzialne za zdrowie pomagały ludziom w ochronie przed tymi zagrożeniami;
- Podróżni mieli świadomość, kiedy istnieje konieczność ochrony i jakie środki profilaktyczne należy podjąć;
- Władze w krajach, w których choroby przenoszone przez wektory stają się problemem zdrowotnym, podjęły kroki w celu ochrony ludności przed nimi tymi chorobami.

Informacje o kampanii można znaleźć na stronie internetowej WHO: <http://www.who.int/campaigns/world-health-day/2014/event/en/index.html>